

PAVLÍNA KOURKOVÁ

PTAČÍ DUŠE

Létající drahokamy našich luk, lesů a zahrad

mladá fronta

Ptačí duše

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.albatrosmedia.cz

Pavlína Kourková

Ptačí duše – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

PTAČÍ DUŠE

PAVLÍNA KOURKOVÁ
BARBORA KAMINIECKÁ

PTAČÍ DUŠE

*Létající drahokamy
našich luk, zahrad a lesů*

mladá fronta

Illustrations © Pavlína Kourková, 2025
Text © Barbora Kaminiecká, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-204-6464-4
ISBN e-knihy 978-80-204-6468-2 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

O PTÁCÍCH A BARVÁCH ANEB MÁ CESTA S KŘÍDLY

Začalo to vlastně náhodou... Jako zahradní architektka jsem dostala za úkol vytvořit ilustrace ptáků pro naučné tabule do jedné velké zahrady. Zadání jsem si sice sama nevybrala, ale přesto se pustila do práce s respektem i velkou zvědavostí. Do té doby jsem totiž ptáky nikdy nemalovala, pouze květiny, takže to pro mě byla opravdová výzva. Brzy jsem ale zjistila, že mě jejich ztvárňování nesmírně baví. Bylo to pro mě něco úplně nového. Zatímco velké botanické malby často vyžadují týdny soustředěné práce na jednom obraze, malování ptáků bylo jako nádech čerstvého vzduchu — rychlejší, hravější a zároveň velmi osvěžující.

Když jsem ptáky začala malovat, chtěla jsem zachytit nejen jejich tvar nebo barvy, ale přála si, aby se v obrazech odrazilo i to, jak jsem je vnímala, když jsem je potkávala na procházkách přírodou i městem. Každý tah štětcem, každý tón barvy na paletě, byly pokusem vyjádřit jejich volnost a radost z létání, jejich milé švitoření, neposednost a neustálou bdělost.

Malování ptáků mě učí trpělivosti a vnímavosti. Každý ptáček, každé pírkó, jsou drobným mistrovským dílem přírody. Jsou ztělesněním pohybu a okamžiku, přitom zároveň přinášejí klid — zvláštní ticho, které dokáže naplnit duši. Ve chvílích, kdy držím štětec, jako by se čas zpomalil. Je to dialog mezi mnou a světem, kde já mluvím barvami a ptáci mi odpovídají krásou.

Tím, že je maluji, propojuji se nejenom s nimi a s přírodou, ale i sama se sebou. Je to cesta plná pokory a obdivu — k tomu, co je prosté a zároveň zázračné. A když se pak dívám na hotový obraz, doufám, že se na něj podívá i někdo jiný a spatří v něm to, co cítím já: svobodu a křídla života, která nás všechny nesou.

Při malování jsem si brzy uvědomila, že mě ptáci fascinují nejen jako téma malby, ale i jako obyvatelé přírody. Na procházkách krajinou jsem začala více vnímat jejich přítomnost — tiché zašustění ve větvích, odlesk křídel ve vzduchu, jemné švitoření v korunách stromů. Každý je jiný, a přesto mají něco společného: jsou symbolem svobody. Jejich schopnost vzlétnout, opustit místo a zmizet v dáli mě dojíhá.

Když jsem začala malovat první ptáčky, netušila jsem, že mě jejich ilustrace dovedou k vlastní knize. Ale někdy nás naše životní cesta zavede až tam, kam jsme ani neplánovali, a otevře nové dveře, za kterými čeká něco krásného.

Doufám, že se moje radost a obdiv k přírodě otiskly i do obrazů v knize, kterou právě držíte v ruce. Přála bych si, aby vás každý ptáček, každé křídlo a každé peříčko zavedli na chvíli do světa krásy, lehkosti, volnosti a nekonečné svobody.

Pavčina Kourková, botanická malířka

PŘÁTELE NAD NÁMI

Odnepaměti obdivujeme jejich schopnost vznést se do oblak a letět. Kamkoli, žádná vzdálenost pro ně není nepřekonatelná. Těšíme se z jejich zpěvu a žasneme nad barvami jejich peří. Malujeme je, píšeme o nich básně a na motivy jejich hlasů skládáme hudbu. Pojmenováváme je a někteří z nás se po nich jmenují. Určitě máte ve svém okolí nějakého Strnada, Čápa, Sokola, Straku, Vránu nebo Sojku. A také je zavíráme do klecí, střílíme, trávíme a bez jejich masa a vajec si většina z nás neumí představit jídelníček. Jsou nedílnou součástí našeho světa. Bez nich by byl o hodně chudší a smutnější. Ptáci si zaslouží a potřebují naši ochranu.

Vědci dosud popsali víc než 10 000 ptačích druhů. V České republice s námi žije, nebo bylo někdy pozorováno, více než čtyři sta. Volně žijících ptáků je na světě přes 50 miliard. Nejpočetnějším druhem je vrabec domácí, který postupně osídlil všechny kontinenty a jehož žije na světě asi 1,6 miliardy. Ale ani vrabčáci nemají na různých ustláno, a přestože se zdá, že je jich všude plno, i oni ubývají. A známe také druhy, které jsme už stihli vyhubit. A není jich málo. Snad nejsmutnější je příběh severoamerického holuba stěhovavého. Kdysi nejpočetnější ptačí druh obývajících Zemi, jehož miliardová hejna přelétala nad Severní Amerikou, lidé bezohledně a zbytečně vyhubili během jediného století. Stříleli ho pro maso i zábavu. A když konečně pochopili, že holubů tu nežije nekonečné množství,

bylo pozdě. Poslední samička holuba stěhovavého Martha uhynula v roce 1914 v zoologické zahradě v Cincinnati. U mnoha jiných ptačích druhů zbývají poslední desítky nebo stovky jedinců a bez důsledné ochrany nemají moc šancí na přežití. Na Novém Zélandu žije kakapo soví, nejtěžší a také jeden z nejohroženějších papoušků na světě. Může vážit víc než tři kilogramy, vypadá jako porostlý mech a vzhledem připomíná sovu. Nelétá, hnízdí v norách a potravu hledá v noci. Na samém okraji vyhuby se dostal kvůli lidem, kteří na Nový Zéland přivezli nepůvodní druhy savců, pro které byl nelétavý kakapo snadnou kořistí. Posledních 244 kakapů přežívá díky velkému úsilí ochranářů na několika novozélandských ostrůvcích.

Ptáci se během svého vývoje dokázali přizpůsobit neuvěřitelné škále prostředí. Tučňáky císařské najdeme na ledových pláních Antarktidy, kde hnízdí ve čtyřicetistupňových mrazech při ledovém vichru. Stepokurové v pouštích dokážou ve svém peří na hrudi nosit vodu mláďatům z kilometry vzdálených napajedel. Ptáci létají nad mořem, osídlili řeky, rybníky a jezera, jsou jich plné lesy i deštné pralesy. Někteří každý rok létají tisíce kilometrů na zimoviště a na jaře zpět na hnízdiště, jiní schopnost letu navždycky ztratili. Jako třeba pštrosi, tučňáci nebo kakapové. Ptáci jsou fascinující. Někteří se dožívají stejného věku jako lidé, jiní dožijí sotva pár let. Malé druhy pěvců mají krátký život, žijí obvykle jen několik

let, a ještě se mnoho jejich mláďat nedožije ani dalšího jara. Dlouhověcí jsou třeba mořští ptáci, dravci nebo velcí papoušci. Nejstarším známým volně žijícím ptákem je samička albatrosa laysanského nesoucí příznačné jméno Wisdom — Moudrost. Kroužkovaná byla v roce 1956 asi jako pětiletá a dodnes hnízdí na tichomořském atolu Midway.

Ale za ptáky nemusíme cestovat do exotických zemí, žijí všude kolem nás a někteří se za námi stěhují i do měst a vesnic. Třeba rorýsi, vlaštovky a jiříčky dříve hnízdili na skalách a dnes si bez jejich křiku a švitoření neumíme léto představit. Jeden z našich nejběžnějších sousedů, kos černý, ještě donedávna žil v lese a byl plachý. Můžeme se za nimi vydat do luk, do lesů nebo k vodě. Nikdy nezapomenu na časné červnové probuzení v kempu v Brdech. Les byl naplněný ohlušujícím zpěvem stovek, možná tisíců ptáků, obyvatelé lesa vítali nový den. Miloslav Nevrlý, velký znalec a milovník

přírody, svou lásku k nim vyjádřil v jednom z rozhovorů zcela prostě: „Od mládí mě na těch okřídlených tvorech okouzlovala jejich svoboda, nedbající hranic států ani světadílů, jejich krása a zpěv i schopnost postarat se, v životě i ve smrti, sami o sebe.“

S ptáky, které najdete v této knížce, se u nás můžete běžně potkat. Nechte se okouzlit jejich prostou krásou. A až se vynadíváte na půvabné obrázky od Pavlínky Kourkové, vyrazte do přírody a pozorujte ptáky v jejich přirozeném prostředí. Poradím vám, kdy a kde je nejspíš zastihnete. Jsou všude kolem nás. Dalekohled a určovací knížka jsou dobrými pomocníky, ale můžete vyjít jen nalehko, dívat se a poslouchat. Těšit se z jejich prosté přítomnosti, z jejich zpěvu a barev. Bylo vědecky prokázáno, že pozorování ptáků v přírodě přispívá k duševní pohodě. Je to pravda, něco o tom vím.

Barbora Kaminiecká, ornitoložka

